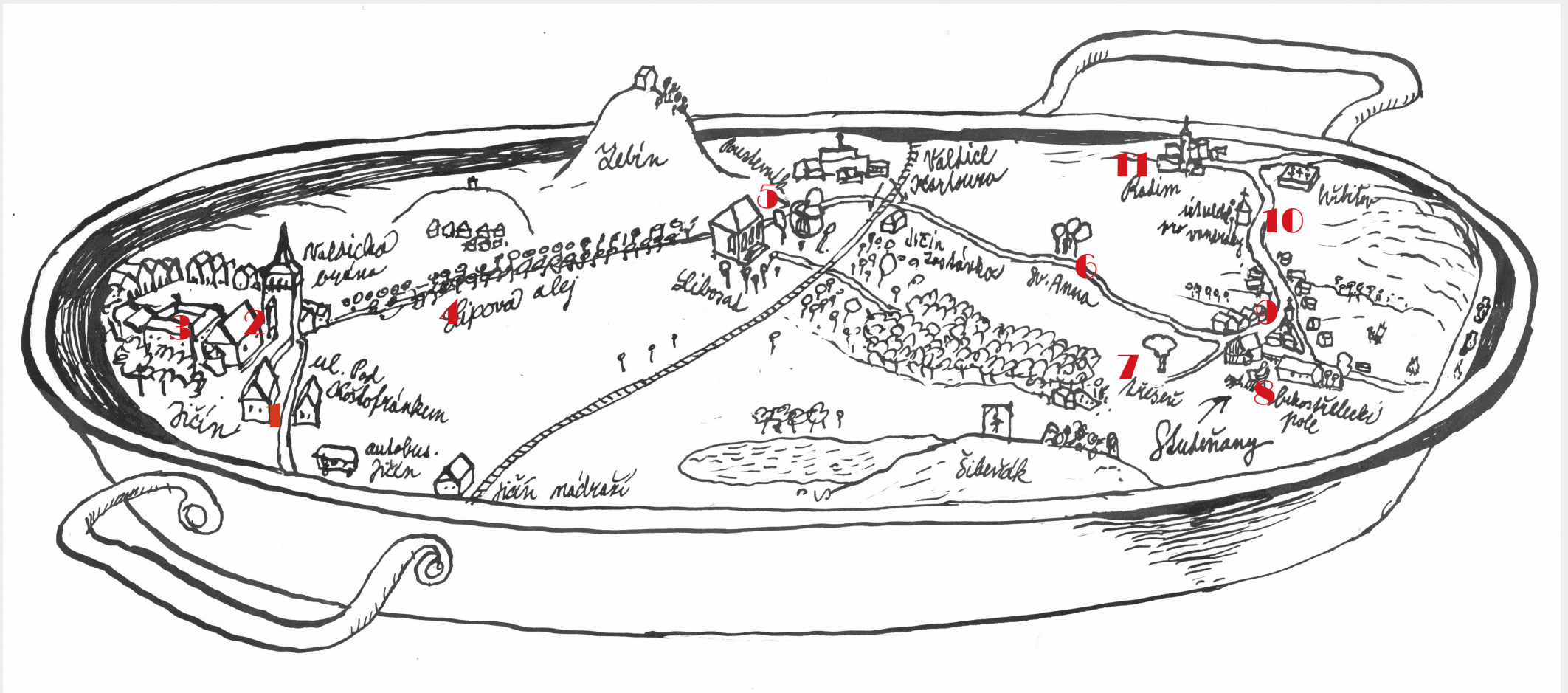

PUTOVÁNÍ ZA NEKONEČNOU PÁNVÍ S ROMADÚREM V KAPSE

obtížnost: tak akorát; *délka:* 8 km na klidné projití jsou třeba 3 hodiny; *přístupné celoročně;* *vybavení na cestu:* turistická obuv, papír nebo raději skicák, tužka obyčejná stačí; *začátek trasy:* Jičín, Pod Koštofrankem; *zvláštní upozornění:* hledej a najdeš

Josef Váchal se narodil se 23.9.1884 v Milavčích u Domažlic jako nemanželský syn Anny Váchalové a podučitele Josefa Šimona Aleše "Lyžce". Osobnost i dílo Josefa Váchala patří dodnes k mimořádným zjevům českého výtvarného umění. Váchalova tvorba byla zmitána celoživotně jeho neklidným excentrickým duchem a vzhledem k množství i své různorodosti působí možná poněkud nepřehledně. Váchal byl nejenom grafikem, malířem, kreslířem, ilustrátorem, řezbářem, typografem, vynálezcem nových grafických postupů, ale i spisovatelem a básníkem. Josef Váchal, v soustředěnosti tvůrčí i duševní (jako ostatně celý svůj život), se do rodného statku družky Anny Mackové natrvalo odstěhoval z Prahy v roce 1940, cítil se tam osamělý, zneuznaný, měl trvale problém se vztahem ke svému okolí i k celé společnosti.

Anna Macková se narodila 13. dubna 1887 ve Studeňanech na Jičínsku. Studovala na soukromé škole u prof. Karla Reisnera. V roce 1920 se seznámila s Josefem Váchalem, po smrti Máši Váchalové (prosinec 1922) se stala jeho celoživotní družkou a od konce třicátých let až do smrti s ním žila ve Studeňanech u Jičina na svém rodném statku. Prosadit se umělecky vedle excentrické a komplikované osobnosti, jakou byl Josef Váchal, bylo pro Annu Mackovou náročné. Dodnes je Macková často nahlížena jen jako Váchalova životní družka a její unikátní malířské a především grafické dílo přitom zůstává nepovšimnuto. Vztah obou umělců byl komplikovaný, zejména díky Váchalově vznětlivé povaze. Macková přitom pečovala nejen o společnou domácnost, ale financovala i některé Váchalovy umělecké počiny. Během společného života se seznámila s technikou barevných dřevorytů, která se stala jejím hlavním uměleckým projevem, byla. Časem se naučila i mistrně používat čtyř i šestibarevné dřevoryty úžasných barev a tónů.

1. RUMCAJSOVA ŠEVCOVNA V PLESU UPÍRŮ JOSEFA VÁCHALA A ANNY MACKOVÉ
Koštofránek, fránek, fránek, krev a víno koštujete tu každý svatý Jánek. Rumcajze i Manku s Cipískem, slupnou strygy jak by smet, vždy předpůlnoci, každou noc tu hned a hned. Mrtvoly tu lítají, netopýři vejskají, v posteli pak s upíry, banda echtská chrní si. Nevěříš, poutníku nějak milej? Nevadí, vydáš-li se snámi, uvidíš – třeba i Váchalova Upíra v Koštofranku

2. LAVIČKA U BRÁNY, MÍSTO ČASTÝCH DISKUSÍ ALEŠE PANOCHY A JOSEFA VÁCHALA

Můj milej Panocho, řekni mi, co nás čeká? Nebo možná radši né.

„(...) Pak mluvil s Panochou, (jičínským vizionářem a věžníkem, s kterým si toho měl tolik co říct o duchovních věcech, lidské bídě a o naději skryté v beznaději), koupil lahvičku Morely, salám a sýr, a ve 4 zas byl doma, potkav cestou Morana s vozem. Po večeři šel s psíkem na vrch. Normálně šel spát a číst, bez ponocování.“

3. VÁCHALOVA VÝSTAVA VE VALDŠTEJNSKÉM ZÁMKU V ROCE 1954

... poslední den výstavy navštívil jsem ten sál, sousedící s třicisaňskou chýší a co nevidím, dvě madam tam. Chtějí poučení, kterak se d'ábelské věci na tomto světě mají. Sáhnu do kapsy, kde dobře uleželý romadůr předobře uložen již delší dobu chovám a ony maddam, jako že vůně ta z mé kapsy linoucí byla by onou toužebnou odpovědí tak silně je přemohla, že jedna z nich padajíc, čelem proráží sklo Upíra z Koštofránku a krví ho zbrotí. Tož, musíme tu veledivukrásnou kresbu koupiti, řeknou si městští radní a od té doby dílo Dábla z Nekonečné pánve studeňanské v jičínském muzeu ochraňováno jesti a Slávu Věčného Zmaru dále nese, řkouc... (doplň si sám, poutniče milý!).

4. VALDŠTEJNSKÁ LIPOVÁ ALEJ 2 KM DLOUHÁ – SPOJENÍ MEZI JIČÍNEM A KARTOUZOU

Lipová cesta běží, běží, jak nožky vil tu vlní se a voní. Samé tu lupení, zelení, zelení. A co ten poustevník? Ten ať tam zcepení. Nakonec v ženskau stejně se promění!

6. LIBOSAD – DŮLEŽITÉ MÍSTO EVROPSKY VÝZNAMNÉ RANĚ BAROKNÍ KRAJINNÉ KOM-
POZICE

...cestou do Studeňan mluvil sem se správcem obory. Nikdo se neptá a všechno roste si, jak mu sám Dábel káže. To ani jezuit nedokáže. Aby pes poznal rozdíl mezi poctivým dřevem a trudem. Ještě, že tabáček roste mi proudem.

7. SV. ANNA – PŘÍKLAD LIDOVÉ BAROKNÍ PLASTIKY A ZAMILOVANÉ MÍSTO VÁCHALOVA
SNĚNÍ O ŽIVOTĚ. MÍSTO ŠIROKÝCH ROZHLEDŮ

Svatá Anna krása zrána, krása k večeru. Kdes má milá bila, když má duše zas a zase snila! O čem? To si doplň sám, Poutniče milý!

„Ke 4. s psíkem lukami k Anně a úvozem zpět: seděli a viděli mnoho zvířete. Po návratu teprv všiml si data novin a že má M. dnes 73. narozeniny. Ale ji nikde. Domýšlel se, že je v Radimi a pak i v noci jí čekal, soudě, že vrátí se z J. z bio. Zatím ona nevylezla z pokoje od odpoledne.“

8. TŘEŠEŇ – OBLÍBENÉ MÍSTO A MOTIV DÍLA ANNY MACKOVÉ

Ten Strom! Zjara bílá, pak zas jako krev. Mezi listy Slunce svítí, než zas podzim, zima všechno chytí. Zase Bílá. Je to krása, chodit tam a zase zpatky, věčně, jako chodí mraky. A nebo ne, můj putovníčku bláhový?

„Den podmračený, v noci sprchlo. Slunce už zas před Zebínem zapadá.“

Ano, jsem tu já i Ty, můj milý. V oblak kouří, vše se tvoří. Dejchej vole, nebo přestaneš bejt člověkem. Nebo myslíš, že by to mohlo jinak bejt?

„Před osmou válečného času jsem sebrala nádobičko a šla na Vrcha, kde jsem si včera večer vyhlídla motiv se Zebínem. Ležela jsem dvě hodiny na mezi. Lidí kolem mě sekali obilí a vyčítavě kroutili hlavami.“

Milý Hodku,

Na našem statku začalo vraždění stromů na dvoře a na zahradě, celkem sedmnáct stromů, z nichž dva jasanové, v létech kdy dům náš se stavěl, zasazeny byly, jsouce přesně podle spočítaných let každý sedmdesátisetiletý..... S pozdravem Váchal

Josef Váchal pohřbil psa – říkal pan Sedláček: „Váchal měl opravdu poměr ke zvířatům a ke psům velmi dobrý. On ve své životoprávě měl poslední konzumaci jídla kolem páté hodiny. A to byl signál, že se scházeli psi z okolí, byli tři až čtyři. Po večeři Váchala vždy nějaký zbytek zbyl, psi na to byli zvyklí a zbytek konsumovali. Pak s nimi chodil Váchal na procházku. Časem jsem si všiml, že Váchalův psík chybí. Když jsem potkal Váchala, ptal jsem se ho, kde má svého psíka, že není ve skupině. A Váchal posmutněl a rozpačitě řekl, že se jeho psík ztratil. Ale pravda to nebyla. Asi po 14 dnech Váchalovi svědomí nedalo a řekl mi, že jeho psík zahynul. – To bylo asi v polovině února. A oni ho s Mackovou zabalili do deky, kterou měl psík rád a čekali, až bude příznivější doba, aby ho mohli pohřbit. Když psík uhynul, aby nebylo tělo psa zneuctěno, že ho odvezl pohodný. Proto ho pochovali, když to šlo, k Jesínku.“

„Milý Váchalíčku

tak se mi podařilo objevit menší nákladní auto, které jezdí až třikrát týdně do Prahy a nazpět nebývá plně naloženo. Pro všechny případy si slož kreslicí stůl, ... Ve Studeňanech je moc hezky, slunce svítí jedna radost. Slibíš napsat lístek, ale jako vždy jsi nedodržel slovo. Pozdrav od Anny. 5.7.1939, ve Studeňanech.“

9. MÍSTO ŽIVOTA A TVORBY JOSEF VÁCHALA A ANNY MACKOVÉ: OD STATKU “BLÁTIVOU”
ULÍČKOU K MUZEUN NA NÁVSI

„Smutné časy. Mrzne, daleko jít nelze, sníh též nový napadne, zásoby mi docházejí. Macková kromě mléka občas, mi nic nedá, ani chléb. Je živa jen z toho, co jí přinese Pekárek. Z domu neodchází a vše mi odměřuje. Inu konce lásky, ha, ha. Jistý předmět, s nímž jsem nucen téměř každodenně přijít ve styk je skleněná konzerva, velká i malá, obsahující podivnou omáčku s kouskem hovězího masa jmenuje se Hovězí na divoko. Je to jediná nekonečná pánev, kromě rizota, španělských ptáčeků, lejča, džuvačů, jeleního guláše a podobných blbostí, kterou pojízdná prodejna k nám do si vozí. Člověku se z té jednotvárnosti až žaludek obrací!“

20. listopadu 1957 jsou obě sestry povolány na ONV v Jičíně, tam podepisují prohlášení, že svolují, aby do hospodářských budov bylo umístěno JZD. Budovy sice zůstaly v majetku Anny Mackové, ale bez nároku na nájem. 9. února 1958 muži ze strojní traktorové stanice začínají s kácením stromů, a to vysokých jasanů ve dvoře. Kácení v sadu, zahradě a na dvoře pokračuje až do roku 1962. Již v průběhu roku 1958 bylo rozhodnuto, že se na zahradě postaví nová kůlna a na dvoře budova kanceláří.

9. KAPLE A HLINĚNÝ LOM. MÍSTO ZDÁNĹIVĚ NA OKRAJI

Bílá panna chladna z Rána, krásně v Slunci, volně v Noci. To se prohánějí vlci. Jejich zpěv nás Vábí, vábí také Tebe, souchodovče náš? Zdá si o tom nech. Lehni si a Spi a doširoka zavři oči své, ať uvidíš... Co? Něco, zkusit se to musí!

10. RADIMSKÝ HRBITOV. MÍSTO POSLEDNÍHO ODPOČINKU NAŠICH UMĚLCŮ.

Josko a Ančí, ať spolu Vaše duše na věky tančí. Děkujeme Vám, Vy Průvodci nám milí všem. Otevřeli jste nám touto cestou oči, a když je zavřem, vnitřím zrakem pohlédnem si všichni až do hlubin svých s Vámi. Vidíš poutníku ty pohledy všude kolem? V kopcích, loukách, barvách, vůních ale i smradu světa všeho? Nepiš nám ale napiš Svým milým o Tom. Ta Slova pak i pro nás budou.

Anna Macková zemřela 4. května 1969 v novopacké nemocnici, 10. května 1969 umírá ve Studeňanech v čp. 19 i Josef Váchal... (epitaf za hřbitovními vraty vpravo).

11. VALEŠOVA CHALUPA V RADIMI: KONTAKTNÍ MÍSTO PRO VŠECHNY VÁCHALOVSKÉ POUTNÍKY

Milý příteli / milá přítelkyně !

Je to již velmi dlouho, co jsem někomu psal (a) a posílal (a) dopis. Myslím, že je to asi stejně dlouho jako když ty jsi měl (a) ve schránce opravdový dopis. Tak Ti tedy píšu.. Právě jsem došel (la) do obce Radim. S mapkou – je na druhé straně dopisu – jsem si vyšlápl (a) z Jičina, přes Sedličky, Valdice a Studeňany a veden(a) questovým průvodcem sledoval (a) krajinu a místa, kde před půl stoletím tvořili, pracovali, pinožili se a spolu žili Anna Macková a Josef Váchal. Ber tuto zprávu jako výzvu k pozvání na cestu. Stojí za to cesta, Macková i Váchal!

Hledačku (questing) vytvořilo na jaře 2015 šest jičínských občanů společně s členy Váchalova spolku studeňanského a ve spolupráci s poradkyní Blaženou Huškovou. Autorem výtvarné podoby hledačky (mapy) je Robert Smolík. Členové Váchalova spolku o hledačku dále pečují. Questing vyvinula nezisková organizace Vital Communities of the Upper Valley ve Vermontu, USA v roce 1995 a je nositelem příslušné ochranné známky.

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova: Evropa investuje do venkovských oblastí.